

Časté dotazy a připomínky k Výzvě Akademii věd ČR k ekologické a klimatické udržitelnosti

Luděk Brož (Etnologický ústav AV ČR)

Jan Hladký (Matematický ústav AV ČR)

Diana Piguet (Ústav informatiky AV ČR)

Vojtěch Pravda (Matematický ústav AV ČR)

Tereza Stöckelová (Sociologický ústav AV ČR)

V průběhu prosince 2019 jsme obdrželi množství dotazů a kritických připomínek týkajících se Výzvy. Všechny tyto komentáře si vážíme. Nižší uvádíme reakce na některé časté připomínky.

1. *Jaký je účel Výzvy? Akademie věd má dobře fungující [Komisi pro životní prostředí](#), na mém ústavu vedení podporuje ekologické přednášky pro veřejnost, komunikuje s politiky, nedávno nechalo zateplit naši budovu, ...*

Jsme v kontaktu se zaměstnanci některých pracovišť Akademie, kteří jsou hrdí na postoj svého vedení i svůj vlastní příspěvek. Domníváme se ale, že otázka udržitelného provozu a dalších aktivit zmíněných ve Výzvě je záležitost, které má být koordinována vzhledem ke všem pracovištím Akademie. Jsme si také vědomi činnosti Komise pro životní prostředí a oceňujeme její aktivity zabývající se důležitými ekologickými tématy (například mikroplasty, znečištěním ovzduší ve městech, suchem). Veškeré dosavadní aktivity Komise ovšem směřovaly k záležitostem vně Akademie (například nedávné expertní stanovisko k novele lesního zákona směřované zejména zákonodárcům). Je pochopitelné, že Komise vzhledem ke své omezené kapacitě preferuje zabývat se těmito otázkami (často s celostátním dopadem). Domníváme se, že stejně systematické a odborně fundované aktivity by však měly směřovat i dovnitř Akademie (ať již ve spolupráci s Komisí pro životní prostředí nebo prostřednictvím dalších orgánů a programů).

2. *K jakým konkrétním krokům by Výzva měla vést?*

Výzva je záměrně formulována obecně a neobsahuje žádná konkrétní doporučení. Věříme, že efektivní přístup k udržitelnému rozvoji v rámci Akademie vyžaduje hlubokou a širokou diskuzi a odbornost přesahující kompetence autorů Výzvy. V mnoha ohledech se ovšem Akademie může inspirovat fungujícími kroky provedenými na mnohých zahraničních akademických institucích. Zejména ustavení centralizovaného týmu či jednotky, která by se systematicky věnovala otázce udržitelného provozu jednotlivých pracovišť, se zdá být klíčová.

3. *V popisu prvního aspektu Výzvy nemáte žádné konkrétní požadavky.*

Účelem této výzvy je vymezení klíčových aktivit, které by podle nás Akademie měla centrálně podporovat a koordinovat. Oceňujeme, že již existuje debata o podpoře výzkumu, který má mimořádný společenský význam. [Strategie AV21](#) je v současnosti nejvýznamnějším produktem této debaty a několik jejích programů přispívá k výzkumu v oblasti udržitelnosti, zejména

- program 3. [Účinná přeměna a skladování energie](#),
- program 4. [Přírodní hrozby](#),
- program 8. [Potraviny pro budoucnost](#),
- program 9. [Rozmanitost života a zdraví ekosystémů](#).

Domníváme se, že tato debata má pokračovat a že může přinést náměty na další efektivní způsoby podpory.

4. *V popisu druhého aspektu nabádáte k jednostranné a dogmatické komunikaci problematiky klimatické změny.*

Nikoliv. Nabádáme ke komunikaci problematiky klimatické změny v její komplexnosti a s důrazem na to, že na některé otázky ohledně klimatické změny není z vědeckého hlediska jednoznačný názor. Jednotliví výzkumní pracovníci mají mít možnost svobodně bádát a prezentovat výsledky své práce a stavu poznání ve svém oboru. V tomto ohledu může být role vedení Akademie koordinační a může například zahrnovat organizaci přednáškových cyklů pro veřejnost zahrnujících několik pracovišť.

Také věříme, že [Etický kodex výzkumných pracovníků v AV ČR](#) v bodech I.f), I.g), I.k) ukládá výzkumným pracovníkům, včetně pracovníků ve vedení Akademie, poukázat na jakékoliv závažné zkreslování současného vědeckého poznání, ať již v akademickém nebo celospolečenském diskurzu.

5. *Centrální koordinace aktivit vedoucích k ekologicky udržitelnému fungování pracovišť Akademie by ohrozila nezávislost jednotlivých ústavů.*

Respektujeme a kladně vnímáme nezávislost jednotlivých ústavů Akademie a specifičnost jejich výzkumu. Koordinační činnost Akademie je důležitá zejména v těch oblastech, ve kterých jednotlivé ústavy nemají dostatečnou samostatnou kapacitu (například provoz školek pro zaměstnance, IT služby, právní podpora). Mezi tyto komplexní činnosti nad rámec obvyklé odbornosti a kapacity jednotlivých pracovišť patří i ekologizace provozu. Jak ukazují reference uvedené v této Výzvě, taková koordinace je zásadním aspektem řízení udržitelnosti na zahraničních institucích srovnatelné velikosti.